

СИМЕОН МАРИНКОВИЋ

МОЈА СРБИЈА

Креативни центар

СИМЕОН МАРИНКОВИЋ
**МОЈА
СРБИЈА**

Прво издање

Илустрације Душан Павлић

Уредница Славица Марковић

Ликовни уредник Душан Павлић

Редактура Ивана Игњатовић

Лектура Бранка Тарбук

Сарадник Владислав Марковић

Технички уредник Татјана Ваљаревић

Издаје Креативни центар, Београд, Градиштанска 8 • тел.: 011 / 30 88 446
e-mail: info@kreativnicentar.rs • www.kreativnicentar.rs

За издавача мр Љиљана Маринковић, директорка

Штампа Службени гласник, Београд

Тираж 2000

Година штампе 2023

Copyright © Kreativni centar 2023

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

908(497.11)(036.053.2.025.2)

930.85(497.11)(036.053.2.025.2)

МАРИНКОВИЋ, Симеон, 1941

Моја Србија / Симеон Маринковић ; [илустрације Душан Павлић]. – 1. изд. – Београд : Креативни центар, 2023 (Београд : Службени гласник). – 221 стр. : илустр. ; 21 cm

Тираж 2.000.

ISBN 978-86-529-1179-0

а) Србија - Водичи

COBISS.SR-ID 119031305

*Ја сам се у Србији родио и израсио
и зајмо ми се чини да на свијету нема
љепше земље од Србије...*

Вук Караџић

Пре готово шест векова, између 1433. и 1439. године, учени Константин Филозоф записао је у *Жиџију десјоша Стефана Лазаревића* да је Србија земља каква се у целој васељени не може наћи јер има *сва добра сабрана у једно*. Хвалио је *добар ваздух и складан састав у свему*, богате руднике злата и сребра, многе винограде и друге засаде, изворишта река и студенаца, пределе који превазилазе једни друге лепотом и плодношћу, птице, много хране свуда у изобиљу. Посебно је похвално говорио о њеним становницима, о чијој храбрости постоји такав глас какав нико други у васељени нема, који ће радо и искрено помоћи, који су хитри да послушају и спори у говору, али брзи да одговоре ономе ко тражи, који оружје држе и у левој и у десној руци, телесном чистотом превазилазе друге народе, а уз то су и милостиви и дружељубиви.

*Током свој дугогодишњеј учитељској,
професорској, издавачкој и ауторској рада
имао сам прилику да обиђем целу Србију.*

*Ова књиџа је прича о свему ономе што
сам видео на њим путовањима. Желео сам
да прикажем необично бојастиво наше земље,
њену природу, воде, шуме, равнице, џланине,
али и разноликост онога што је људска рука
стварала кроз векове – мостове, манастире,
дворце, уметничка дела и све друго што нас
који живимо на овим просторима
обележава и џокреће.*

Аутор

Београд

У Повелии Београду
деспот Стефан пише:

*... дошавши, нађох
најкрасније место од
давнине, првелеки
град Београд, који је
по случају разрушен
и заустео, сздах га
и посветих пресветој
Богородици.*

Београд, главни град Србије, настао је на заталасаном подручју крај двеју великих река – на ушћу Саве у Дунав. Мало је градова на свету који имају тако леп положај. Од Калемегдана, преко Врачара, Звездаре, Бановог и других брда, до насеља на ободима града – Београд шири видике и показује лепоту урбаних простора.

Београд представља раскрсницу путева источне и западне Европе и путева који воде ка Егејском мору, Малој Азији и Блиском истоку. Београд је такође на пловном путу Дунавом, који повезује западне и источне делове Европе. Ту је живот бујао још у каменом добу, о чему говоре налазишта у Винчи, Старчеву, Жаркову и друга.

Историја

Почетком III века п. н. е. Келти су на овом месту утврдили град под именом Сингидунум. Римљани су га освојили у I веку н. е. Поделом Римског царства 395. године град је припао Византији.

Средином V века до темеља га је порушио хунски вођа Атила Бич Божји, а онда га је поново освојила Византија. Освајали су га и рушили Сармати, Гепиди, Готи, Авари, Словени и други. У VI и VII веку ово подручје населили су Словени. По белим кулама града Словени су га назвали *Бели њрад* – Београд.

У наредним вековима имао је различите господаре – Византинце, Мађаре, Словене. Године 1284. ушао је у састав српске државе као поклон Мађара краљу Драгутину, зету мађарског краља.

Деспот Стефан Лазаревић пренео је престоницу из Крушевца у Београд 1404. године. Град је подизао и ширио по европским узорима, па су Београд путописци описивали као *великоцарствујући њрад велике лейоше*.

▲ Кула деспота Стефана Лазаревића

*Ти, међу њим, расишеш, уз зорњачу јасну, ►
са Авалом њлавом, у даљини, као бреј.
Ти шрејериш, и кад овде звезде јасну,
и шойиш, ко Сунце, и лег суза, и лањски снеј.*

Милош Црњански,
Ламенј наг Беојрадом (одломак)

Народ се обрадовао ослобођењу Београда од Турака. О томе говори и једна лепа изворна песма из тог времена:

*Седм сајти удара,
Београд се ошвара,
ошвара ја Карађорђе
у њега да дође...*

У вековима који су следили за Београд су се водиле тешке борбе између Турака, Мађара и Аустријанаца. Град је често мењао господаре, због чега је и добио назив *Врајша райшова*.

Од Турака је ослобођен 1806. године, када га је освојио Карађорђе са српском војском. Након ослобођења почео је нагли развој Београда, који је прекинут 1813. године, али је настављен после Другог српског устанка 1815. године.

Кнез Милош је 1841. преместио престоницу Србије из Крагујевца у Београд. Турци су коначно напустили град 1867. године, за време кнеза Михаила Обреновића.

У том периоду Београд је био мултиетнички град. Поред већинског српског становништва, насељавају га и Јевреји, Грци, Цинцари, Мађари, Чеси, Немци, Роми. О томе сведоче бројне грађевине, уметничка дела и друга баштина која је сачувана до данас.

Спомен-обележје ►
на Калемегдану,
посвећено предаји
кључева кнезу
Михаилу Обреновићу,
рад вајара Михаила
Пауновића, с рељефом
израђеним према
цртежу Адама
Стефановића

Током Првог и Другог светског рата, као и за време бомбардовања 1999. године од стране НАТО-а, Београд је претрпео велика разарања.

Иако је много пута рушен, Београд се обнављао и изграђивао. Данас је то главни град Србије и један од већих европских градова.

Калемегдан – Брег за размишљање

Калемегдан је најстарији део Београда. Он је као отворена књига из које се чита о историји овог града. Назив Калемегдан потиче од турских речи *кале* (*тврђава*) и *мејдан* (*дој*).

Налази се на узвишењу изнад ушћа Саве у Дунав. Одатле се отварају дивни видици на обе реке, Нови Београд, Земун и пространства Војводине или, с вечери, на широко тајанствено протицање воде и сунчев круг који као да тоне у њене дубине. Турци су га још звали *Бреј за размишљање*.

По једној од легенди, Дунав своје име дугује богу Зевсу (Диос), зачетнику свих природних појава. Символично, Сава је та која га храни нектаром и амброзијом чинећи га бесмртним.

Дан реке Саве обележава се 1. јуна, а Међународни дан Дунава 29. јуна.

У Калемегданску тврђаву може се ући из Калемегданског парка, у којем су постављене бисте знаменитих српских књижевника, уметника и других угледних личности. Овај парк је омиљено шеталиште Београђана и свих оних који дођу да посете град.

ПРЕД УМЕТНИЧКИМ ДЕЛОМ

Споменик *Победник*, симбол Београда, постављен је 1928. године. Дело је вајара Ивана Мештровића. Висок је четрнаест метара и представља споменик слободи и победи Србије у ратовима за ослобођење. На дорском стубу стоји фигура наог снажног ратника који објављује слободу. Спуштен мач у једној руци и соко у другој симболизују стражу над успаваним мрачним силама.

Степениште на Калемегдану, цркву Александра Невског и Основну школу Краљ Пећар I пројектовала је прва жена архитекта у Србији Јелисавета Начић (1878-1955). Она је била и прва жена на положају главног архитекте града Београда.

У парку се налази и *Споменик захвалности Француској*, још један рад Ивана Мештровића, подигнут у знак пријатељства и сарадње са Француском током Првог светског рата и у знак захвалности за школовање српских ђака. У близини је чувена фонтана-скулптура *Рибар*, која приказује рибара у борби са змијом, рад вајара Симеона Роксандића из 1906. године. Поред ње су се недељом окупљали млади и плесали уз звуке валцера.

Кроз Краљ капију пролази се поред Римског бунара. На платоу недалеко од *Победника* стоји бронзана макета замка деспота Стефана Лазаревића – на том месту некада се налазио деспотов замак с двором, у којем је постојала и велика библиотека. У близини је споменик том изузетном владару, рад вајара Небојше Митрића, а ту је и Деспотова кула, у којој је данас Народна опсерваторија.

У Горњем граду је и Војни музеј, који приказује ратничку историју од античких времена до Другог светског рата – збирке оружја, застава, униформи, сведочанстава о ратним страдањима итд. У спољном простору Војног музеја изложено је артиљеријско оруђе из ранијих ратова.

Деспот Стефан је био витез, али и један од најобразованијих људи свог доба. Говорио је неколико језика, преводио и писао.

У својој песничкој посланици *Слово љубве* деспот каже да љубав све *превасходи*, да *дело љубави сваку врлину превасићи* може и поручује:

*Узљубиће љубав, младићи и девојке,
за љубав њрикладни,
но њраво и незазорно,
да не бисте како младићство и девојаштво њовредили,
којим њприрода наша божанственоме њриања,
ше да божанствено узнећодује.*

◀ Споменик деспоту Стефану Лазаревићу

У Доњем граду уздиже се Кула Небојша, најбоље очувана калемегданска кула. Са ње се пружа један од најлепших погледа на Калемегданску тврђаву. Ова кула била је место на којем су мучени и убијени многи виђени Срби. На свиреп начин погубљен је и грчки песник и борац за слободу Рига од Фере са осморицом другова. Кула је позната и из народне песме *Почешак дуне њрошиив дахија*:

▲ Кула Небојша са зидинама Доњег града

*Па од јада сви седам дахија
начинише од сѣакла ѡејсију,
зајрадише воде из Дунава,
на Небојшу кулу изнесоше,
наврх куле врѣоше ѡејсију,
у ѡејсију зв'језде ѡвајшаше ...
над ѡејсијом лице оїледаше;
кад дахије лице оїледаше,
све дахије очима виђеше:
ни на једном ѣлаве не дијаше.*

Код Куле Небојше вођена је у Првом светском рату, 1915. године, тешка борба за одбрану Београда од аустроугарске и немачке војске. У спомен на ту битку подигнут је *Сѣоменик браниоцима Београда*. Већина српских војника у тој је бици погинула, а мајор Драгутин Гавриловић је двапут рањен.

Остала је запамћена његова чувена заповест:

*Војници, јунаци!
Врховна команда избрисала је наш ѣук из бројној
сѣања. Наш ѣук је жртѡван за часѣ Београда и
оѣаѣбине. Ви немаѣте више да се дринете за своје
живоѣе. Они више не ѡсѣтоје. Заѣо најрег, у славу!
За краља и оѣаѣбину! Живео краљ! Живео Београд!*

▲ Мајор Драгутин Гавриловић

Занимљиве приче и слике govore o чарима и богатству наше земље, o њеној бурној прошлости и славним личностима.

Аутор у сваком крају Србије открива нове лепоте позивајући читаоце на стално истраживање домовине, која се још више воли када се добро упозна.

